

“Si ets català, ets un anarcoutopista”

Pascal Comelade (Montpeller, 1955) presenta nou disc. ‘Psicòtic Music Hall’ porta de nou a escena el músic nord-català i la Bel Canto Orquestra. Amb més de vint-i-cinc discs i col·laboracions amb artistes de renom, les seves melodies són alhora populars i personals.

La següent transcripció queda lluny, massa, de tot allò que Pascal Comelade transmet quan se l’entrevista. Els seus silencis, sovint molt llargs, molt, la seva expressió facial, els canvis sobtats de ritme en les seves frases o el fet que sigui difícil d’esbrinar quan dóna per acabada una resposta, defineixen tant el seu discurs com les seves paraules. Sovint s’ha dit d’ell que és galàctic o inclassificable i no és cert. Comelade aconsegueix el que pocs saben fer, ser ell mateix.

—Jaume Sisa diu que en el seu nou disc, *Psicòtic Music Hall*, la frontera entre la realitat i els mons somniats s’esborra fàcilment. Per què creu que ho diu?

—[Silenci llarg.] Díficil, difícil, difícil, difícil. Torna’m a fer la pregunta.

—Jaume Sisa ha dit que en el seu nou

disc, *Psicòtic Music Hall*, la frontera entre la realitat i els mons somniats s’esborra fàcilment. Per què pensa que ho diu?

—[Silenci llarg.] Perquè és un món d’utopista potser. Perquè és una visió del món d’utopista.

—El disc?

—El disc, la música, el meu discurs.

—I quina relació manté amb Sisa?

—[Silenci. Es regira en la cadira i esbufega.] És un company i un amic, eh!, però... En Sisa és un d’aquests elements, d’aquest món cultural, d’aquí, que seria com el món cultural català ideal-idíl·lic. No el món cultural del poder o les institucions, no. Un món cultural de sempre. No, de sempre no. Amb una història molt llarga en aquest segle. Parlo d’una barreja d’un cert sentit de l’humor, una crítica... molt forta de la vida quotidiana, un desig de poesia sem-

JORDI ELAY

“Una casa de discs petita, amb voluntat de ser alternativa, al final pot ser el mateix que una casa de discs que tingui un nivell de multinacional.”

“Parlo d’una barreja d’un cert sentit de l’humor, una crítica molt forta a la vida quotidiana, un desig de poesia sempre, la poesia, poesia, poesia...”

pre, la poesia, poesia, poesia... Un... Ah!... És molt lluny del món de l’espectacle tot això, eh? Intento definir la meua apreciació d’un món, català, que és un món increïble. Amb persones, aquest segle, increïbles. En el món de la política, la cançó, la música, la cuina... Barreges totes aquestes situacions i jo trobo un... No vull tenir un discurs d’esteta, eh? “La història del moviment obrer” que apareixia a EL TEMPS, per exemple, aquesta història del ludisme en el País Valencià és increïble. La destrucció de les màquines pels obrers. [Esbufo.] És difícil. Potser és que Catalunya és el centre de la utopia. [Algú que passa vora la taula el distreu.] Pots passar a la següent? És que estic emboirat completament. És molt difícil passar del ludisme del País Valencià fins a en Sisa per explicar la meua visió idíl·lica de Catalunya. [Riu.]

—En Jaume Sisa és un personatge incomprès, potser?

—El meu discurs és poc coherent. Continuem.

—El seu disc és distribuït per una multinacional. Sovint hi ha, però, la contradicció en molts músics entre el discurs i el fet de formar part d’un gran segell...

—[Silenci.] D’una banda hi ha l’economia del disc, que és un mercat, i de l’altra, la teua història, política o no. Però... Tu penses que hi ha una paradoxa en fer una música una mica marginal i ser distribuït per una multinacional? Una casa de discs petita, amb voluntat de ser alternativa, al final pot ser el mateix que una multinacional. La crítica de l’economia dels discs no pot ser només la crítica de la indústria, ha de ser una crítica global de la societat de consum, de tot el sistema de l’espectacle, inclòs del músic. Caldria analitzar la

història de la música popular del segle XX a partir de l’aparició del suport discogràfic. És un merder total. Sóc el productor de la meua música. La casa de discs només el fabrica. Jo porto la mateixa pràctica musical des del principi. Tinc la mateixa línia de producció... I... Tinc a l’estat francès i a quasi tot Europa la distribució per Virgin des de fa deu anys. L’única cosa que puc dir és que mai he treballat amb el poder, amb les institucions. [Fa una pausa llarga.] Si la cultura és un producte com qualsevol altre, és normal que el meu disc es trobi al mateix magatzem que una ampolla d’aigua. És un producte de consum.

—Ho és, realment?

—Si és la *réale politique*, sí.

—Què falta a Pascal Comelade per ser conegut i reconegut a Catalunya?

—A Catalunya, a qualsevol lloc del món o a l’estat francès, és igual. En aquest moment si fas música instrumental saps que no pot funcionar sense la imatge, el suport d’una pel·lícula o d’un anunci publicitari. És un producte molt marginal. Clar que després hi ha un altre discurs, “és poesia...”.

—Pot ser que el públic no sigui receptiu?

—No, no, és la realitat econòmica. Passa el mateix amb en Jaume Sisa. Ell no és un multimilionari de la cançó, eh!

—El preocupa que certes persones el valorin més pels tipus d’instruments que empra que no pas per la seva música?

—No. El meu problema aquí, d’aquests últims anys, és la difusió. La història de vendre discs i discs és un altre problema. És l’atzar i el no sé què.

—Però li interessa vendre discs?

—[S’ho pensa.] Sí.

—Però si no els vengués no passaria res...

—No.

—Llavors, sota aquest concepte, per què va a una discogràfica?

—No és que no m’importi vendre discs. M’importa la difusió i la distribució. És que jo sóc només realista. En aquest moment, d’aquest disc potser en vendrem quatre o cinc mil còpies, [alça el to] si tu vols un discurs realista, fred. Aquest mateix disc, si fos música d’una pel·lícula que funcionés, funcionaria millor. A Europa, ara, hi ha una lògica de l’economia del disc que és implacable. Si vols vendre cent mil discs amb aquest tipus de música instrumental, no en tens prou amb el disc. Si la pel·lícula té èxit, un deu per cent dels que la veuen el compraran.

—Això parla del públic?

—Del públic, no ho sé, parla de les cases de discs. Potser fa quatre anys que no he comprat un disc actual. Compro vinils de segona mà.

—Percep que la gent s’interessa més per la seva música ara que abans?

—Sempre he tingut un públic, sobretot al sud d’Europa, sent músic minoritari, marginal. No sé si realment hi ha una intenció de ser conegut i sortir a la televisió. Hi ha tota una part del món de la música en què el desig primer no és el de ser famós. El somni primer és el de crear el teu propi discurs. Si tens un públic, un petit públic... Jo tinc un públic normal. Si vaig a Alemanya tindrè quinze persones. Fa uns mesos vaig actuar a Girona, ple, a Itàlia, ple, a Portugal, ple... A l’estat francès, en una ciutat hi haurà cinquanta persones, en una altra ningú, en una altra sis mil, depèn del lloc i la situació. Però és la normal d’un músic normal. L’altra situació són els músics famosos i tot això. És una altra història, però és la mateixa economia del disc. Sóc un fill de l’*underground* total. Vaig començar als anys setanta. He actuat en tot tipus de llocs. No tinc cap problema amb tota aquesta història de la difusió amb Virgin. És la mateixa música, el mateix discurs, la mateixa persona. No tinc la samar-

reta de Virgin. No tinc un contracte d'artista. Sóc un productor independent. L'*underground* no cal que sigui un camí de la creu, no cal fer l'apologia del fet de ser marginal, perquè també forma part de l'espectacle. Si no, et quedes a casa i punt. A partir del moment en què surts a un escenari o vens cinquanta còpies d'un casset estàs en mans del mercat.

—No era una crítica...

—No, no, és la realitat.

Tens raó. Et podria parlar de l'Enric Casasses. Ell és encara més radical que jo. La seva vida quotidiana... Jo tinc una casa amb una família. Ell té més o menys la meua edat, però la seva vida... És un caos. Però ell té una editorial: no va a repartir fulls pel carrer.

—Passa el mateix en el cas de la literatura, doncs?

—El llibre, el pots comprar en una llibreria o en un supermercat. El disc només al supermercat. O en llocs ultramarginals. He tingut pàgines i pàgines a la premsa d'aquí i en canvi la gent es preguntava on es podia comprar el disc. L'equivalent d'una llibreria de sempre en el món del disc s'ha acabat. Excepte en unes botigues ultraspecialitzades. És diferent el disc que el llibre. De moment, perquè passarà el mateix. La crítica cal que sigui, per tant, global.

—I de què parteix quan fa un disc?

—De res, de quasi res. Un detall, una petita melodia. Tinc una gravadora. Gravo el piano, la guitarra. Tinc molts trossos gravats i a vegades escolto tota la cinta fins que... Ah!, això sembla interessant...

—Parlem de la Catalunya Nord.

—[Riu.] Sí.

—Sí?

"Tens un poder polític a la Catalunya Nord que és francès. Són anticatalans, sobretot l'esquerra."

—Sí. Parlem.

—Què ha canviat després del "Manifest revulsista nord-català" que va signar el juny de l'any 1998 amb en Joan-Lluís Lluís i l'Aleix Renyé?

—Res, què pot canviar? Tens un poder polític a la Catalunya Nord que és francès. Són anticatalans, sobretot l'esquerra. Això és un problema. L'eslògan publicitari del Consell General, que és socialista, diu "Som l'accent català de la república francesa". Quasi franquista. Tota la classe política és anticatalana. La cultura catalana en el seu aspecte més folklorista. A la Catalunya Nord, la cultura catalana ha de ser descafeïnada.

—Pot millorar això?

—Sí, amb la generació més jove que van a escoles catalanes i l'actual que va a escola bilingüe. Aquests joves

miraran per primer cop cap al sud.

—En alguna ocasió, l'escriptor Joan-Lluís Lluís ha dit que potser caldria un cert ajut per part del Principat...

—Almenys donar a conèixer la gent d'aquí la Catalunya Nord. Quin tipus d'ajuda? A la Catalunya Nord és un gran clàssic de la premsa francesa, quan un periodista parla d'algú que s'interessa per la cultura catalana de dir "català sí, però no catalanista". És el clàssic. De tota manera porto tota la vida amb aquest problema, i com l'Enric, molts companys de la meua generació, amb una cultura quasi d'anarquisme. Però quan parlo d'anarquisme no parlo de la CNT o de la FAI. Hi ha un anarquisme fora d'aquest espai, com el ludisme al País Valencià. Això no és una contradicció. L'anarquisme vol aquesta voluntat d'independència. A vegades trobo el punt de coherència, a vegades... Hi ha un punt de coherència. Però caldria explicar... Potser és l'únic lloc del món on tenim aquest problema de merda de nació sense estat i tot això. El debat del nacionalisme, d'esquerra contra esquerra, no? No? Sí o no? És molt clar, no? No? No tinc raó? Tu penses que no? Per a mi català no ho pot ser un feixista o un de la dreta. Tinc aquest tipus d'idea. Si ets català, ho ets per a la independència i ets un anarcotopista. És un pensament com qualsevol altre. [Bufa, guixa un posavasos amb la seva ploma, sembla distret.]

—És desesperançador el que diu.

—És el problema dels francesos. No sóc pas un mestre d'escola que faci curses per donar a conèixer Catalunya. Al principi, fa deu anys, explicava coses a periodistes francesos... Salvat-Papasseit i tot això, però és desconegut i punt. No els agradaria conèixer la intel·ligència d'algú de la cultura catalana del segle XX. Un escriptor com Papasseit és tot traduït a Itàlia, en canvi, a França hi ha una petita recopilació. I a Perpinyà també, eh? Dificil, eh? Al final t'he deixat una imatge una mica fotuda de la situació. [Riu.] Sí, està fotut.

Joan Esculies